

THËN 1-NA: THLÎR LÂWKNA

Deuteronomi 28-a thuthlung ânhhiate emaw, zâwlneiten (Isaia ațanga Malakia thlengin) na tak taka an zilhhâuna kan chhiar a nih chuan, thil eng eng emaw hriat chhuah kan nei ngêi ang. Hetiang deuh hian:

- A. Kei, Pathian hian chhanchhuak che uin, ța takin ka enkawl che u.
- B. Nangnin kei min har.
- C. In helna chu chhiatna râpthlâk takin a zui dâwn.
- D. A tâwpah chuan, ngaidam che uin, ka chhanchhuak ang che ua, ka dinthar leh ang che u.

C-na hi eng emaw châng chuan Chiang lo leh entîrneite a ni thîn a (*Deuteronomi 28; Ezekiel 23*), chuvâng chuan chhûngkaw inhlanna atâna hman hmân an ngaihtuah chik deuh thîn. A thû kan chhiar zui zêl erawh chuan beiseinate pawh a neih leh theih a, zâwlnei chu lo lêt lehin (*Malakia 4:5*), thilungte an lamlêt ang a (*Malakia 4:6*), Pathianin thil zawng zawng a dinthar leh ang.

Chhûngkaw kehchhe mêk, nupui âwih lote emaw, khawvêl lam hawi mêk fâteah hei hi kan bel vê thei a ngem? Tûn kêr zirlai hi chuan chutianga ti tûr chuan min fuih a ni. Pathian dintharlehna chu suala tlu tawh khawvêl tân beiseina thutiam a ni. Duhthlang thei tûra zalênna tel lo chuan chû thutiam chu kan bel thei lo vang a. Mî tû pawhin thilung hi a hmin thei a nih ngai chuan, Pathian Thlarau phei chuan

a thei leh zual ngêi ang. Hê beiseinaah hian kan rinngamna kan ngat a ni.

Elijâ thil paltlang khân rinawmna lama A mîte hruai tûrin Pathianin zâu takin a che dâwn tih a târlang a. Khawkhêng te, hmeithai fapa thî kaihthawh te leh, Karmel Tlânga Baal betûte khing lêt tûra entîr siakna ropui tak khân, Pathian chuan a mî Israelte chu a hlamchhiah mai lo tih a entîr a ni (*1 Lalte 17:1, 17:22, 18:19*).

Khatianga Israelten vân aţanga mei lo tlâ an hmuh hnû zanriah an kîlnaa an chhûngkaw tîtîna tûr chu i suangtuah thei mai em? Pathianin Israelte a en a, a thil hmuh chu a mipuite leh an chhûngkuate a ni. Chutiang zâwn aţang chuan, Pathianin Amâ hnên lama kîr tûra a sâwmna kha chhûngkua a pawhna aţangin a ni thîn.

Baptistu Johana kha Thuthlung Thar Elija a ni a (*Matthaia 11:13, 14*). Isua ngêi pawhin ani chu zâwlnei âia ropui zâwk leh ‘hmeichhe hrin zînga tûmâ tluk loh’ a ni tih a sawi (*Matthaia 11:11, ESV*). A thuchah leh a nun hrim hrim pawh kha chîk takin kan zir tûr a ni a, a bîkin LALPÂ hnêna kîr leh tûra mi dangte fuih phûr kawngah a ni zual.

THEN 2-NA: ZIR ZÂUNA

Pathian Lehkha Thû

Baptistu Johana nun leh thusawite khân Lalpâ hnên lama kîr leh chunchângah zirlai awmzenei tak min zirtîr a, chû chu chhûngkaw lamah pawh kan bel thei bawk ang. Bultan nân a hnuai Bible châng leh a sawi zâuna hi zirtîrtu tân a sâwtpuiawmin, sawi ho nân a remchâng ang.

“ ‘*Sim rawh u, vân lalram chu a hnâi tawh sî a.*’ “ (*Matthaia 3:2, ESV*). Johanan hê thupêk a puan leh Isuan rawngbâwlina a ţan dân kha a inang a (*Matthaia 4:17*). Tûnlai beng atân chuan sim tûra mipuite *thupêk* chu remhriat loh thlâk angin a lang a; mahse, khatih kawngah khân Johana kha a hlawhtling fû tho tih kan hre tel tûr a ni. Mipuiten

baptisma an chang hlawm a, an ‘sualte an puang’ bawk (*Matthaia 3:6*). Chutianga hê thuchah awmze neih tîrtu chu eng nge ni? Thil eng emaw tak chu a ni ngêi mai a, chû chu ‘Pathian lalram’ a ni. Juda mi tinten an nghahhlelh leh neih an duh t̄heuh chu Pathian lalram lo thleng tûra tiam tawh chu a ni.

“Pathian lalram lo thleng tûr hi hei leh chen, chhuân tam tak chhông kan lo nghah tawh chu a ni!” tih hi mi tin hriat âu hlâ ber a ni. Johana leh Isuan Israelte nghahfâk, beisei, Pathian lalram thû an sawi vê vê a (*Luka 11:20, 17:21*). An thuchah kha, a tlângpuiin keini tûnlai mîte tân pawh bel theih a ni vê tho. Isuan danglamna a thlen t̄an tawh, Pathian lalram a hawn tâk chu tûn thleng hian a la kal ta zêl a. Thlarau Thianghlim a lo sûr a, kan pawh theih, Thuthlung Thar hun a t̄anga thinlung tidanglam chho rengtu a ni. A lo kal leh huna Kristâ lalram lo thlenna hun chu a hnâi ta. Eng nge kan inzawh theih ang, eng nge kan nghah mêk?

“ *‘Nangni rûl thlahte u! Thinurna lo thleng tûr chu tlânsan tûrin tûin nge vaulâwkna lo pê che u?’*” (*Matthaia 3:7, ESV*). Khâng Farisai leh Sadukai hote tân kha chuan sim tûra thupêk kha chu a tlana vê lo tih a Chiang a (*Matthaia 3:7*). Chhôngkua emaw, t̄hiante emaw LALPÂ hnên lama “thinlung hawikîrtîr” tih hian, Pathian ngaihsak lote emaw, Kristian khawsak dân mâwi hawisan daihtûr emaw chu kan ngaihtuah a ni mai thei e. Mahse, biak in lama inkhâwm thînte thinlung pawh hi a dâiin, a buaihlâk vê fû tho lo maw? Dinmmun hlauhawmah an ding tih tûin nge hrilh dâwn? A chhânna chu ‘tû mahin’ tih a ni mai. Farisaite leh Sadukaite kha an hunlaia sâkhaw hruaitûte an ni a; anni leh hmun sânga awmte nêl t̄angrualin mi dangte an sawisêl a, mahse anmahni chu an insawisêl leh duh hauh lo thung a. Johanan an lakah pawh ataka simna nei tûrin a ngiat vê tho mai. Thû hi a tlâwm a, khâng mîte pawh khân sâkhaw thil

sawiin ɣawng an tui tam thei hlê. An tâna Johana thupêk awmzia kha lehlin hmasa lamah a Chiang chiah lo va, “Chutichuan sim hmingpu tlâkin rah chhuah rawh u” (*Matthaia 3:8*). Chumi awmzia chu eng n ni chiah le? A awmzia chu sâkhaw thil sawi mai mai tel lo vin, sima Pathian lam hawiin, chutiang kan tih chu a tak ngêi a ni tih pawmawm taka lantîr tûr a ni. Kan thusawi te, kan thurin te, kan hmangaih nate chenin dik taka thil tihnain a nemnghet tûr a ni. Chhûnglama piantharna chu pâwn lama lang chhuakin, vervêkna tel lo, tihtakzet ni teh se.

“*Johana chu a lo kal a, a eiin a in lo va, ‘Ramhuai a zâwl a nih hi,’ an ti a. Mihring Fapa a lo kal a, a eiin a in a, ‘En teh u, chaw heh mî, uain heh mî, chhiahkhawntûte leh mi sualte ɣhian saw!’ an ti sî a!*” (*Matthaia 11:18, 19, ESV*). Tualchhûng kohhrante leh interek hrang ho te leh politics pâwlte nêen lam hian Isuâ hnên lama ɣhian te, hmangaih te hruai kîr tûr hian hmang ɣangkai theih an ni vê fo. Vawi eng zât nge: “Engtin nge hetiang ni chungin chutiang khatiing mî chu inkhâwm tûra ka hruai theih ang?” tih hi zawh lo ni tawh ɣhîn le? Rin dân leh tih ɣhîn dân vânga kohhran member-te zînga inhriat thiam lohna a chhuak fô ɣhîn. Chutichungin, Isua leh Johana-te kha chutiang kalh zâwng anga an ngaih avângin an dem a. Johana kha fîmkhur leh duhtui taka nung a nih avângin ramhuazâwl angin an sawi a. Isua erawh chuan ɣhiantê kâwmin chawhluite a kîlpui a, chuvâng chuan ‘chaw-hehmi’ tiin an sawisêl leh thung. Chuti chungin, Messia Isua leh a tâna hmahruaitu Johana kha kalphung thuhmun nei an ni. An inkârah inremna a awm a, chû chu A lalram thuchah puang darh tûra Pathian hnêna thûk taka an inpêk vâng a ni.

Hê inremna tak hi LALPÂ hnêna lo kîr, inkhâwmna lam hawi ɣan leh mêkte tân fuih phûrna a ni. Kohhran chhûnga

ngaih dân hrang neite pawh hian Pathian thuhmun tihlâwm tumin theih tâwp an chhuah ðhîn. A awmzia chu an la famkim chiah lo pawh ni se, an chibaibûkna Pathianin a pawmsak tihna a ni. A kawh ni thei dang leh chu, a khawi pâwl zâwk chu nge dik a, zawm zâwk tûr ni ang ti zâwnga ngaihtuah tûr a ni lo. Isuâ pâwl i zawm a nih phawt chun i chesual tak tak ngai dâwn lo, ‘engkim fiah a, a ðhâ chu chelh tlat tûr’ a ni (*1 Thess. 5:21*). Hei hi pâwl zawng zawngte hi an thil vawnah an intluk tlâng vek tihna chu a ni kher lo. ...Thil hleihluak pahnih kârah a pathumna zawng fo ðhîn la, G. K. Chesterton thusawi hi hre reng bawk ang che:

“Tûnlai khawvêl pum pui hi Awmngaia awm duh pâwl leh Inthlâkthleng duh pâwlah an inthen fel vek a. Danglam duh pâwlte chu tusual chungin an kal zêl a. Awmngaia awm zêl duh pâwlte pawhin an tihsualte tihdik pumpelch chungin an kal zêl bawk”—*Illustrated London News*, April 19, 1924, retrieved from <https://www.christiantoday.com/article/the.wit.and.wisdom.of.gk.chesterton.10.quotes.to.make.you.think/54937.htm>.

Johana leh Isua khân Pathian nêna inlaichînna an neih mi dangten pawmpui vê lêm loh chu an nunpui a. LALPÂ hnên lam hawi tûrin mipuite chu an hriattîr a, Isua hunlai mipuite khân “hmeichhe hrin zînga ropui ber” leh Pathian Fapa chungah chu chu an ti a, chû chu kan hunlaia mipuite pawh hian an ti vê tûr a ni. Chûng mîte hniakhnung zui chu hamðhatnaa ngaiin, huaisen takin kal zêl ang che u.

“ *Ani chu pung tûr a ni a, kei chu kiâm tûr ka ni* ” (*Johana 3:30*, ESV). Baptistu Johana kha zâwlnêi Malakia hnû kum 400 vêla zâwlnêi lo chhuak leh hmasa ber a ni. Amâ zârah Elijâ lo lan lehna chu a lo famkim a. Johanan zirtûrte a nei a, anni chuan ‘zirtûrte’ (rabbi) tiin an ko ðhîn. Amah Messia hnên aţangin pawmpuina sâng ber a dawng a. A hming pawh nasa takin Jerusalem vêlah a thang chhuak a. Mahse a laichîn pa a

lo lâw chhoh tâk viau lai khân, ani chu a hmuih ral dâwn ta mai sî a, “Chutichuan hei ka lâwmna a thleng famkim ta a nih hi” (Johana 3:29, ESV) a ti ta a ni. Johana nungchangah khân entawn tlâk thil a awm a nih chuan, a inngaihtlâwmna kha a ni ngêi ang. LALPÂ hnêna kîr lehin, kan lo belh tawh thîn kan kohhran lama lêl leh chu, inngaihtlâwmna ataka nunpuina a ni ngêi ang. Chutih laiin, inngaihtlâwm hi thil mâwi tak a ni. Kristâ hnên lam kan kîr lehnaa chutiang kan nih chuan, kan zin kawng chu a nuâm deuh deuh dâwn a ni.

THEN 3-NA: NUNA BEL TÛR

Josef-an “berâm bote” chu huâng (kohhran) lamah a sâwm leh a, khawvâwt leh hrehawma an awm chu ngaihsakin, kohhran member hlun dangte pawhin hlim takin an lo lâwm hlawm a. Chumi hnû chuan, Josef-a chuan an nuntawngte kha engang nge lo ni thîn tih a zâwt a, anni chuan, “Tû mah kha an chungah kan ngilnei lo va. Mìn thlîr liam vêl mai mai thîn. Mìn sawisêl thîn zâwk pawh a ni mai thei,” tiin an chhâng a. Thil nih dân dik tak chu, mi tin kha chîk takin an thlîr a, an chungah khâkna leh ngaihtheih lohna rilrû an put kha atakin an lantîr thîn a lo ni. Member dangte chuan ngilneihna lantîr an lo tum hrâm hrâm thung a. Chutiang thil an tawn fo avâng chuan kohhran leh Pathian thiamchantîr nihna an kalsan ta a, a chhan chu ‘kohhran chhûnga mîte’ khân mi dang zawngte âia tha zâwka an inngaih tlat thîn vâng a ni.

Baptistu Johana inngaihtlâwmna ang kha han nei vê chu ni se tha mai tûr! Ani kha chuan a zirtîrte leh mi dangte a hneh theihna mi dangin an chang ta kha tha takin a en thei mai a. A hlim leh lâwmna ber pawh, mi dangte fak leh ngaihsân hlawh lam ni lo vin, LALPA chu châwisân a ni tih a hmuhna kha a ni. Biak in hi Pathian chibai kan bûkna hmun tûr a ni. Pathian fakna hlâte sâ a, A thûte zir ho vin, Amâ hnêna kan nunte kan hlan tharna hmun tûr a ni. Biak ina inkhâwm vê lêm sî a, kan

inkhâwm chhan tak kan hlamchhiah sî chuan, Amah Pathian kan hlamchhiah a, Amah thupuia neih âiin mi dangte tihnat duhna kan nei reng mai ang.

❶ **A chungá thû khi in pâwlah sawi lang la. ‘Berâm bote’ biak in kawngka puia kan hruai luh leh hmâin eng thil tih hmasak tûrte nge awm ang le?**

❷ **Tûten emaw inkhâwm an rawn tharthawh leh chungchâng an hriat angte chu in pâwl member-te sawitîr la. Chuta tang chuan eng thilte zir chhuah tûr awm? Member bote hruaikîr leh kawngah leh, bo lova chelh nghehna tûr kawnga kan hlawhtlin zâwk theih nân engtin nge kan sâwtpui theih ang?**

INSIDE STORY

KA THIL DUHSAM PATHUM

By Lu Shen-Xiong

BAPTISMA ka chan aţanga kum khat hnûah, ka thawhna pângngaiyah Sabbath thûa harsatna ka tawh avângin hna dang, truck driver hnâ ka dîl a.

Interview neihnaah chuan thil pathum ka sawi tlang nghâl a:

- Sabbath Nî-a thawh loh,
- Company-in ei tûr (meal boxes) min siamsaka vawk sâ telh loh, leh
- Taiwanese dollar-a loan 50,000 pûktîr a ni.

Chutiang thil ka sawi ngam mai chu hotupa chuan mak a ti deuh a. “Hnâ chu vawiin hian thawk tan phawt la, chutiang chu a hnûah i la sawi dâwn nia,” a ti a. Engtiang taka thawk thâ nge ka nih dâwn hriat hmasak a duh a ni.

Ni khat hnâ ka tlâk hnû chuan, hotupa chuan min ko va.

“Sabbath nî âiah Sunday nî-ah i thawk thei ang a, mahse engati nge vawk sâ i ei lohna chhan tûr?” tiin min zâwt zui a.

A company chu Taiwan rama company dangte ang bawkin thawktûte hnêna ei-tûr pe ðhîn an ni a. “Arsa âiin vawk sâ a tlâwm zâwk a, chuvâng chuan nang pawhin i ei vê mai dâwn lo’ m niang?” a ti a.

Kei chuan, “Hei hi ka sâkhaw thurin vâng a ni a,” tiin ka chhâng a.

Hotupa chuan a’n ngaihtuah vung vung a.

“Thâ e, vawk sa chu ka pe lo vang che. Mahse, engati nge Taiwan dollar 50,000 chu pûk i duh kher a?” tiin a zâwt a.

Kei chuan tûnhnâi deuh lawk khân car accident ka tâwk a, hospital bill rulhna tûr sum ka nei lo va, chuvâng chuan car thar ka lei thei ta lo a ni tiin ka hrilh fiah a.

“Dollar 50,000 chu pûktîr tâ che ilang, entin nge i rulh leh ang? Thla tinin dollar 10,000-in nge 20,000-in i rulh ang?” a ti a.

Kei chuan, “Ni lo ve, thla tinin dollar 1,000-in ka rûl ang che,” ka ti a.

Hotupa chuan a thil hriat chu âwih har a ti hial zâwk a. Chutiang lek leka rulh a nih dâwn chuan, pawisa pûk rulh nân kum li chuâng a ngai dâwn a ni.

Mahse vâneh thlâk takin, eng thil emaw, mî tûin emaw chutianga min tihsak tûr chuan a rilru an hnehsak a niang, ka ngenna ang chu min phalsak ta a ni.

Hna thar chu thla ruk emaw chauh ka la thawk tihin hotupa chuan min ko va.

“Tha taka hnâ i thawh avângin, i leiba dang zawng chu ka ngaidam vek ang che,” a ti a.

Ka thil hriat chu mumang emaw ka ti hial a ni ber e. Pathian tâna thawh chu a va ðha êm!